ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

ODAP MERKEZİ KÜRESEL

BÜLTEN - 229

- Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri: Yeni Diplomatik Temas
- ABD’den Suudi Arabistan’a Hava Savunma Desteği ve Bölgesel Dengeler
- Kerkük-Ceyhan Hattının Yeniden Açılması: Hürmüz’e Alternatif Arayışında Türkiye’nin Rolü
- ABD, Çin ve Rusya Arasında Üçlü Diplomasi: İş Birliği ve Rekabetin Dengesi
- Türkiye ve Birleşik Krallık Savunma Sanayii İlişkilerinin Dönüşümü: TUDIC ve Stratejik Tamamlayıcılık
- Grönland Düğümünde Yeni Aşama: Danimarka Parlamentosu ABD ile Anlaşmayı Onayladı
- COP31 Sürecinde Yaşanan Anlaşmazlıklar
- ABD’de Uçuşların Durması: Hava Trafik Altyapısında Sistemik Kırılganlık

Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri: Yeni Diplomatik Temas

Uluslararası siyasetin giderek karmaşıklaştığı, geleneksel ittifak ilişkilerinin yeniden tartışıldığı ve küresel güç merkezleri arasındaki rekabetin farklı boyutlar kazandığı bir dönemden geçmekteyiz. 2026 yılı itibarıyla uluslararası sistemde yaşanan gelişmeler, devletlerin dış politika tercihlerini yalnızca güvenlik kaygıları üzerinden değil, ekonomik bağımlılıklar, teknolojik dönüşümler ve diplomatik hareket alanları çerçevesinde yeniden değerlendirmelerini gerekli kılmaktadır. Bu dönüşüm içerisinde Türkiye'nin dış politika yönelimi, uluslararası ilişkiler disiplini açısından dikkatle incelenmesi gereken örneklerden birini oluşturmaktadır. AB ve Türkiye, ticari ilişkilerinin stratejik önemini vurgulamış ve büyümenin, rekabetçiliğin ve dayanıklı değer zincirlerinin teşvik edilmesine yönelik ortak çıkarlarını yeniden teyit etmiştir. Taraflar, Türkiye-AB Gümrük Birliği'nin önemli rolünü hatırlatmış ve her iki taraftaki şirketler ve ekonomik operatörler açısından iş ortamının iyileştirilmesine yönelik somut adımları ele almıştır. Diyalog öncesinde, AB ve Türkiye iş dünyası temsilcilerinin katılımıyla bir İş Dünyası Yuvarlak Masa Toplantısı gerçekleştirilmiştir. Kos, Türkiye'nin AB üyeliği hedefi ile üyelik kriterlerindeki gidişat arasındaki makası açtığını, bu yüzden üyelik müzakerelerinin 2018'den itibaren durma noktasına geldiğini iddia ederek, Türkiye ile AB arasında bölgesel bağlantısallık, iklim, göç gibi "ortak çıkarın" olduğu alanlarda iş birliğinin geliştiğini, bunun hem AB hem de Türkiye için faydalar sağladığını kaydetti. Özellikle son yıllarda sıklıkla kullanılan stratejik özerklik kavramı, Türkiye'nin uluslararası sistemdeki konumunu anlamlandırmak bakımından önemli bir analitik çerçeve sunmaktadır. Bununla birlikte stratejik özerkliğin yalnızca bağımsız karar alma iradesiyle açıklanamayacağı, ekonomik kapasite, savunma politikaları, diplomatik ilişkiler ve kurumsal sürdürülebilirlikle birlikte ele alınması gerektiği düşünülmektedir. Burada temel soru şudur: Türkiye, küresel güç rekabetinin yoğunlaştığı bir uluslararası sistemde kendi stratejik önceliklerini ne ölçüde bağımsız biçimde belirleyebilmekte ve bu tercihlerini sürdürülebilir politikalara dönüştürebilmektedir? Stratejik özerklik, uluslararası ilişkiler literatüründe bir devletin dış politika ve güvenlik kararlarını kendi öncelikleri doğrultusunda şekillendirebilme kapasitesiyle ilişkilendirilmektedir. Ancak bu

kavram, uluslararası ittifaklardan uzaklaşma veya ekonomik ilişkileri sınırlandırma anlamına gelmemektedir. Aksine, küreselleşmenin oluşturduğu karşılıklı bağımlılık ilişkileri içerisinde devletlerin farklı aktörlerle eş zamanlı iş birlikleri geliştirmesi, stratejik özerklik arayışının önemli unsurlarından biridir. Realist kuramın güç ve güvenlik merkezli yaklaşımı, devletlerin uluslararası sistemde varlıklarını sürdürebilmek amacıyla bağımsız hareket etme kapasitelerini artırmaya çalıştıklarını açıklamaktadır. Neoliberal kurumsalcılık ise uluslararası kurumların, ekonomik ilişkilerin ve iş birliği mekanizmalarının devlet davranışları üzerindeki etkisine dikkat çekmektedir. Türkiye'nin dış politika pratikleri, bu iki yaklaşımın birlikte değerlendirilmesine elverişli bir görünüm sunmaktadır.

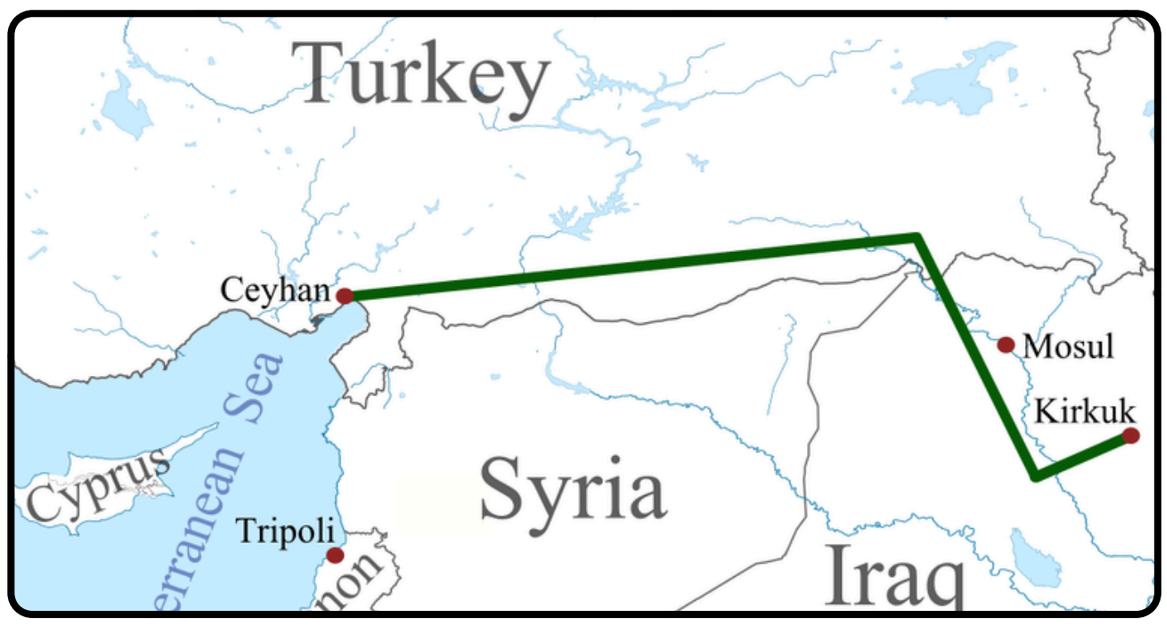

Kerkük-Ceyhan Hattının Yeniden Açılması: Hürmüz'e Alternatif Arayışında Türkiye'nin Rolü

Irak ile Türkiye arasındaki eski boru hattı üzerinden ham petrol ihracatına yeniden başlandığı, Irak Petrol Bakanı Basim Muhammed Hudayr tarafından 17 Kasım'da açıklanmıştır. İlk aşamada günlük 120 bin varil olarak başlayan sevkiyatın, bakım ve teknik test gibi aşamaların tamamlanmasının ardından kademeli olarak 500 bin varile çıkarılması hedeflenmektedir. Hedeflenen bu kapasiteye ne zaman ulaşılacağına dair bir takvim ise henüz açıklanmamıştır. Yaklaşık 690 kilometre uzunluğundaki Kerkük-Ceyhan boru hattı, 2014 yılında IŞİD terör örgütünün saldırıları ve bölgede yaşanan çatışmalar sonucunda devre dışı kalmıştır. Hattın yeniden faaliyete geçirilmesiyle Irak'ın kuzeyinden Türkiye'ye uzanan ihracat güzergâhına ek kapasite kazandırılması amaçlanmaktadır. Nitekim 1 Ağustos'ta BOTAŞ ile Petrol Pazarlama Şirketi (SOMO) ve Kuzey Petrol Şirketi (NOC) arasında günlük 750 bin varillik kapasiteli bir yıllık ham petrol anlaşması imzalanmıştır. Uzun vadeli yeni bir anlaşmaya yönelik çalışmaların sürdürüldüğü açıklanırken son gelişmeyle birlikte hattın kullanımına ilişkin geçiş düzenlemesi de fiilen yeniden işlerlik kazanmıştır. İran savaşı, Irak'ın petrol ihracatında tek bir deniz güzergâhına bağlı olmasının oluşturduğu riskleri görünür kılmıştır. Bütçesinin yüzde 90'ından fazlasını petrol gelirlerinden elde eden ve ihracatının büyük bölümünü de Hürmüz Boğazı üzerinden gerçekleştiren Irak'ın günlük petrol ihracatı, şubat ayında 3,36 milyon varil seviyesindeyken, nisan ayında 131 bin varile kadar gerilemiştir. Bu nedenle Kerkük-Ceyhan hattının yeniden açılması, Bağdat'ın ihracat güzergâhlarını çeşitlendirme arayışının önemli adımlarından

biri olarak değerlendirilmektedir. Irak'ın alternatif arayışları yalnızca Türkiye üzerindeki hatla sınırlı kalmamakta, Suriye'nin Akdeniz kıyısındaki Banyas Limanı'na ulaşan güzergâh da son günlerde yeniden gündeme gelmektedir. Türkiye açısından bu gelişmeler, Ceyhan'ın bölgesel enerji taşımacılığındaki konumunu güçlendirme potansiyeli taşımaktadır. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Alparslan Bayraktar, Türkiye'nin işlettiği hattın günlük 1,5 milyon varillik kapasitesinin tam olarak kullanılmasının hedeflendiğini açıklamıştır. Ayrıca Irak petrolünün yanı sıra Kuveyt ve diğer Körfez ülkelerinden gelecek petrolün de bu güzergâh üzerinden uluslararası piyasalara ulaştırılması da gündeme getirilmiştir. Bununla birlikte söz konusu hedeflerin hayata geçirilmesinde mevcut taşıma kapasitesinin kullanımı ve bölgesel güçler arasındaki iş birliklerinin sağlanması da önem arz etmektedir. Kerkük-Ceyhan hattının yeniden faaliyete geçirilmesi, Hürmüz Boğazı'ndaki krizin bölgesel enerji taşımacılığına alternatif güzergâh arayışlarını hızlandırdığını göstermektedir. Kısa vadede Irak'ın petrol ihracatına ek bir kanal sağlayan bu gelişme, Türkiye'nin bölgesel enerji koridoru olma hedefi açısından da önem taşımaktadır. Ancak bu potansiyelin kalıcı bir iş birliğine dönüşmesinin, iki ülke arasındaki uzun vadeli anlaşmanın koşulları, hattın hedeflenen kapasiteye ulaşması ve güzergâhın güvenliği gibi unsurlarla yakından ilişkili olduğu da belirtilmektedir.

Türkiye ve Birleşik Krallık Savunma Sanayii İlişkilerinin Dönüşümü: TUDIC ve Stratejik Tamamlayıcılık

Türkiye ile Birleşik Krallık arasında son zamanlarda gelişen savunma sanayii ilişkileri, sadece alıcı-satıcı ilişkiden daha fazla kurumsal bir iş birliğine geçme potansiyeli gösterir niteliktedir. İngiltere Savunma Tedariki Bakanı Luke Pollard'ın Kasım 2026'da Ankara'ya yaptığı ziyaret ve aynı anda Türkiye-Birleşik Krallık Savunma Sanayii Konseyi'nin (TUDIC) ikinci toplantısının yapılması, bu yakınlaşmanın kurumsal yönünü göstermektedir. Brexit sonrası uluslararası savunma ortaklıklarını çeşitlendirmeye çalışan Londra, savunma teknolojilerinde yerli üretimi artırırken küresel tedarik zincirlerine daha fazla entegre olmaya çalışmaktadır. Ankara'nın ise aynı hedefi taşımakta olduğu söylenebilir. Bu durum, karşılıklı çıkarların birleştiği bir iş birliği zemini oluşturur. Ancak, bu yakınlaşmanın henüz kapsamlı ve bütünleşik bir stratejik ortaklığa dönüştüğünü söylemek erken olabilir. İş birliğinin ana dinamikleri,

Avrupa güvenlik mimarisindeki değişim ve NATO'nun güneydoğu bölgesindeki güvenlik ihtiyaçlarıdır. Rusya-Ukrayna savaşı sonrası Avrupa ülkelerinin savunma üretim kapasitelerini artırma ihtiyacı, Türkiye'nin üretim altyapısına ve gelişen savunma sanayii ekosistemine olan ilgiyi artırmaktadır. Türkiye, bu durumda Birleşik Krallık için alternatif tedarikçi ve ortak üretim, teknoloji geliştirme süreçlerinde potansiyel bir iş ortağı haline gelmiştir. Ancak bu ilişkinin devam etmesi, siyasi açıklamaların ötesinde somut projelerin yapılması, teknoloji paylaşımının genişliği ve ihracat politikalarının uyumuna bağlı olduğu değerlendirilebilir. Ankara temasları ve TUSAŞ ziyareti, havacılık sektöründe olası iş birliklerini gündeme getirmiştir. Türkiye'nin Millî Muharip Uçak KAAN projesinde geliştirilen mühendislik kapasitesi, Birleşik Krallık'ın öncülüğündeki Küresel Muharebe Hava Programı (GCAP) ile potansiyel iş birliği alanları sunmaktadır. Ancak iki programın farklı operasyonel ihtiyaçları, teknolojik öncelikleri ve ortaklık yapıları göz önünde bulundurulmalıdır. Dolayısıyla bu alandaki yakınlaşmayı doğrudan ortak geliştirme sürecinin başlangıcı olarak görmek yerine, olası iş birliği seçeneklerini incelemek daha gerçekçi olacaktır. Tüm bu gelişmelerle birlikte Türkiye-Birleşik Krallık savunma ilişkileri kurumsallaşma yönünde ilerlerken, sonuçları henüz somut projelerle ölçülmelidir. TUDIC mekanizması önemli bir koordinasyon zemini sunmaktadır. Ancak kurumsal diyalogun kalıcı sanayi ortaklığına dönüşmesi, finansman, teknoloji transferi, siyasi uyum ve karşılıklı stratejik beklentilerin ne ölçüde uyumlu olduğuna bağlı olacağı ifade edilebilir. Bu yüzden mevcut gelişmeler, tamamlanmış stratejik ortaklıktan ziyade, uzun vadeli iş birliği potansiyeli taşıyan ve uygulama aşamasında farklı sınamalarla karşılaşabilecek bir yakınlaşma sürecidir.

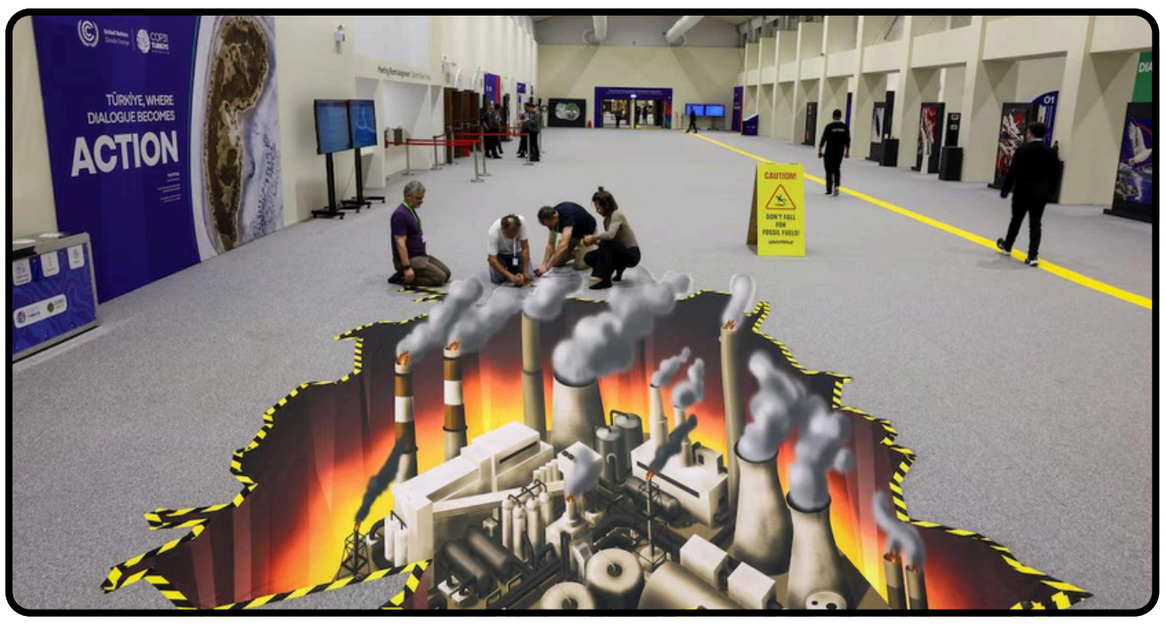

COP31 Sürecinde Yaşanan Anlaşmazlıklar

16 Kasım 2026 tarihinde COP31 kapsamında 18 sayfalık bir ön taslak yayımlandı. Söz konusu taslakta, bazı ülkelerin üzerinde uzlaşma sağlayamadığı maddelere de yer verildi. Özellikle COP31 sürecinde fosil yakıtlar konusunda tartışmalar yaşandı. Fosil yakıtlardan uzaklaşmayı öngören öneriler, bu kaynaklara ekonomik açıdan bağımlı ülkelerin itirazlarıyla karşılaştı. Suudi Arabistan ve Rusya gibi ülkeler taslak karar metnine yönelik itirazlarıyla öne çıkarken Hindistan da enerji politikaları konusundaki görüş ayrılıklarında yer aldı. Bunun temel nedenlerinden biri, bu ülkelerin ekonomik gelirlerinin önemli bir

bölümünü fosil yakıt ve petrol üretiminden elde etmesi ve fosil yakıt kullanımının sınırlandırılmasının ülke ekonomilerini etkileyebilecek olmasıdır. İklim finansmanı konusunda ise gelişmiş ülkeler ile gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkeler arasında görüş ayrılıkları yaşandı. Gelişmekte olan ülkeler, iklim değişikliğinin etkileriyle mücadele edebilmek için daha fazla finansal destek talep ederken Avrupa Birliği, daha önce kabul edilen finansman taahhütlerinin yerine getirilmesine öncelik verilmesini savundu. Bu durum, iklim finansmanının miktarı ve nasıl dağıtılacağı konusundaki tartışmaları yeniden gündeme getirdi. Bu durumu Suudi Arabistan açısından değerlendirecek olursak, ülkenin COP31 sürecindeki tutumunun ekonomik çıkarlarını korumaya yönelik olduğu görülmektedir. Suudi Arabistan, petrole dayalı ekonomik yapısını koruyarak mevcut gelir kaynaklarının azalmasını ve ekonomik gücünün zayıflamasını önlemeyi hedeflemektedir. Bu sebeple ülkenin ekonomik çıkarları ile taslakta yer alan fosil yakıtlardan uzaklaşmaya yönelik önerilerin örtüşmemesi, müzakerelerde anlaşmazlık yaşanmasına neden olmaktadır. Bu noktada Türkiye'nin COP31 Başkanlığı kapsamında gündeme getirdiği, elektriğin küresel nihai enerji tüketimindeki payını 2035 yılına kadar yüzde 35'e çıkarma hedefi de tartışmalara konu olmuştur. Petrol üreticisi ülkelerin bu hedefe yönelik eleştirileri, enerji dönüşümünün fosil yakıtlardan tamamen bağımsız gerçekleşemeyeceği yönündeki yaklaşımlarını ortaya koymaktadır. Suudi Arabistan örneğinde görüldüğü üzere, devletlerin ekonomik çıkarları ve enerji politikaları, küresel iklim hedefleri doğrultusunda ortak bir tutum oluşturulmasını zorlaştırmaktadır. Dünya genelinde küresel ısınmanın etkileri her geçen gün daha fazla hissedilmektedir. Nepal'de yaşanan ölümcül buzul erimesi, Avrupa'daki orman yangınları ve Türkiye'de meydana gelen orman yangınları ile seller, iklim kaynaklı risklerin farklı bölgelerdeki etkilerini ortaya koymaktadır. Bu sebeple COP31 sürecinde yaşanan anlaşmazlıkların giderilmesi ve ülkelerin ortak bir uzlaşı sağlaması büyük önem taşımaktadır. Ancak Suudi Arabistan, Rusya ve Hindistan gibi ülkelerin fosil yakıtlara dayalı ekonomik yapılarını korumak istemesi ve iklim finansmanı konusundaki farklı tutumlar, ortak bir politika oluşturulmasını zorlaştırmaktadır. Bu nedenle ülkelerin ekonomik koşullarını da göz önünde bulunduran, fosil yakıtlardan aşamalı olarak uzaklaşmayı ve iklim finansmanında daha adil bir paylaşımı hedefleyen politikalar geliştirmesi gerekmektedir.

ABD’den Suudi Arabistan’a Hava Savunma Desteği ve Bölgesel Dengeler

Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) Orta Doğu'daki askerî güçlerinden sorumlu Merkez Kuvvetler Komutanlığı'nın (CENTCOM) başındaki Amiral Brad Cooper'ın, Suudi Arabistan'ın hava savunma kapasitesini incelemek üzere bu hafta 36'dan fazla askerî danışmanla birlikte ülkeye gitmesi beklenmektedir. Artan Husi saldırıları karşısında kayıplar vermeye devam eden ve altyapı tesisleri ile havalimanlarında ciddi hasarlar oluşan Suudi Arabistan'a Washington yönetimi tarafından teknik ve operasyonel destek sağlanmaktadır. İran destekli Husiler ise Suudi Arabistan öncülüğündeki koalisyonun Yemen'in Hudeyde ve Saada gibi kentlerine yönelik saldırılarını gerekçe göstererek misilleme eylemleri gerçekleştirdiklerini iddia etmektedir. Yemen ulusal hükûmetini destekleyen Suudi Arabistan liderliğindeki Arap Koalisyonu, ağustos ayından bu yana şiddetlenen Husi saldırılarını henüz tam anlamıyla bertaraf edebilmiş değildir. ABD'nin en büyük silah alıcısı konumunda bulunan ve her yıl hava savunma sistemlerine (Patriot ve THAAD gibi) milyarlarca dolar bütçe ayıran Riyad yönetiminin, buna rağmen kendi topraklarına yönelik hava saldırılarını engelleyememesi uluslararası çevrelerde tartışma konusu olmuştur. Geniş bir yüz ölçümüne ve uzun bir kıyı şeridine sahip olan Suudi Arabistan'ın, asimetrik insansız hava aracı (İHA) ve balistik füze saldırılarını önlemekte yapısal zorluklar yaşadığı gözlemlenmektedir. Diğer taraftan; İran'ın Katar, Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) ve Suudi Arabistan'daki Amerikan üslerini hedef aldığı süreçte ABD Başkanı Donald Trump yönetiminin yeterli destek vermemesi ve krize ilgisiz kalması, Körfez ülkelerini güvenlik mimarilerini yeniden değerlendirmeye itmiştir. Bu stratejik arayış kapsamında Suudi Arabistan; Türkiye ve Pakistan ile Mekke Anlaşması'nı imzalayarak bölgesel aktörlerle savunma iş birliğini derinleştirmiştir. Sonuç olarak; Washington'ın danışman gönderme hamlesi sahadaki acil hava savunma açıklarını kapatmayı hedeflese de, Körfez monarşilerinin geleneksel Amerikan güvenlik şemsiyesine duyduğu güvenin sarsılmasıyla birlikte bölgede çok kutuplu yeni ittifak arayışlarının kalıcı hâle geleceği öngörülmektedir.

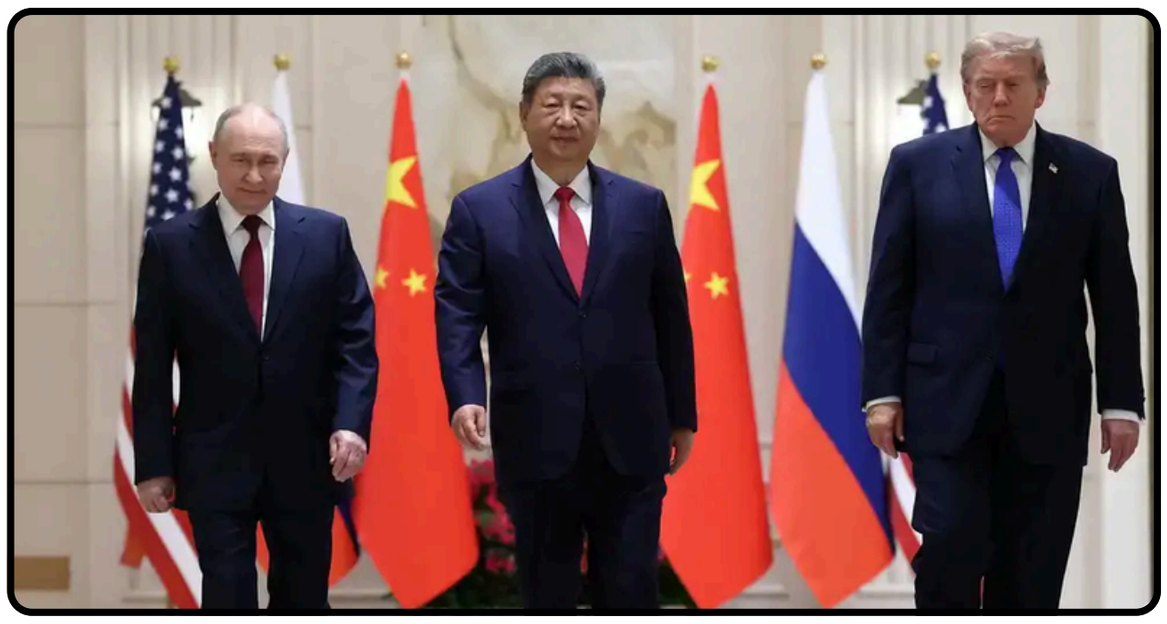

ABD, Çin ve Rusya Arasında Üçlü Diplomasi: İş Birliği ve Rekabetin Dengesi

19 Kasım 2026'da Çin'in güneyindeki Shenzhen kentinde düzenlenen Asya-Pasifik Ekonomik İş birliği (APEC) Zirvesi kapsamında ABD Başkanı Donald Trump, Çin Devlet Başkanı Şi Cinping ve Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin arasında üçlü bir görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşmenin ardından üç lider tarafından, nükleer savaşın asla yaşanmaması gerektiğinin yeniden vurgulandığı ve rafine petrol ürünlerinin arzının artırılmasına yönelik ortak bir bildiri yayımlanmıştır. Üç liderin ilk kez doğrudan aynı masada bir araya gelmesi, uluslararası diplomasi açısından dikkat çekici bir gelişme olarak değerlendirilmektedir. Özellikle ticaret savaşları ve teknoloji alanındaki rekabet nedeniyle gerilen ABD-Çin ilişkilerinin ortak bir müzakere zeminine taşınması, iki ülke arasındaki sorunların diplomatik yollarla ele alınabilmesi açısından önem taşımaktadır. Öte yandan görüşmenin, Batılı yaptırımlar nedeniyle uluslararası ticaret ve diplomasi alanında hareket alanı daralan Rusya açısından da önemli bir diplomatik kazanım olduğu değerlendirilmektedir. Shenzhen'de gerçekleştirilen üçlü görüşmenin, uluslararası sistemde uzun süredir tartışılan çok kutuplu düzen arayışına ilişkin önemli ipuçları sunduğu değerlendirilmektedir. Zirveye ev sahipliği yapan Çin'in hem Washington hem de Moskova ile doğrudan temas kurabilmesi, Pekin'in küresel diplomasideki konumunu ortaya koymaktadır. Şi Cinping'in Trump'ı bizzat havalimanında karşılamasına karşılık Putin'in Çin Komünist Partisi Politbüro Daimî Komitesi üyesi Cai Qi tarafından karşılanması da diplomatik açıdan dikkat çekmiştir. Bu farklılığın, Çin'in iki ülkeyle ilişkilerinde gözettiği diplomatik dengelerle bağlantılı olduğu düşünülmektedir. Öte yandan görüşmenin önemli başlıklarından biri olan nükleer silahsızlanma konusunda somut bir uzlaşıya varılamadığı görülmektedir. Çin'in nükleer kapasitesini artırmaya devam etmesi ve Rusya'nın Ukrayna Savaşı sırasında nükleer silahları caydırıcılık unsuru olarak sıkça gündeme getirmesi, üç ülke arasında bu konuda ortak bir tutum belirlenmesini zorlaştırmaktadır. Ortak bildiride nükleer bir savaşın kazanılamayacağı ve asla başlatılmaması gerektiği ilkesinin yeniden teyit edilmesi, tek başına somut bir silahsızlanma adımı olarak değerlendirilmemektedir. Bununla birlikte tarafların nükleer risklerin azaltılması ve nükleer silahların yayılmasının önlenmesi amacıyla diyaloğu sürdürme konusunda

uzlaşmış olması, ilerleyen dönemde yeni müzakerelerin yürütülebilmesi açısından önem taşımaktadır. Avrupa perspektifinden bakıldığında, zirve gündeminde Ukrayna Savaşı'nın sona erdirilmesine yönelik başlıklara yer verilmesinin, Washington, Moskova ve Pekin'in belirleyici olduğu bir denklemde Avrupa'nın barış sürecinin dışında bırakılması ihtimalini gündeme getirdiği görülmektedir. Savaşın Avrupa kıtasının yakınında devam etmesi ve sonuçlarının Avrupa'nın güvenliğini doğrudan etkilemesi nedeniyle, Avrupa ülkelerinin müzakere sürecinde yeterince temsil edilmemesinin güvenlik kaygılarını artırabileceği değerlendirilmektedir. Bunun yanı sıra, Ukrayna'nın doğrudan katılımı sağlanmadan savaşın geleceğine ilişkin kararların alınmasının, ülkenin egemenliği ve toprak bütünlüğü açısından ciddi sorunlara yol açabileceği düşünülmektedir. Öte yandan Trump'ın Putin'e yönelik olumlu ifadeleri ve Moskova ile doğrudan temas kurma yaklaşımının, ABD ile Avrupa ülkeleri arasındaki görüş ayrılıklarını daha da belirginleştirebileceği değerlendirilmektedir. Bu durumun, Avrupa'nın Washington'a yönelik güvenlik bağımlılığını yeniden gözden geçirmesine ve kendi savunma politikalarına daha fazla ağırlık vermesine yol açabileceği öngörülmektedir. Gerçekleştirilen zirve, ABD, Çin ve Rusya arasındaki ilişkilerin yalnızca rekabet üzerinden şekillenmediğini, ülkelerin karşılıklı ekonomik bağımlılıklarının da ortak bir zeminde buluşmalarına imkân sağladığını göstermektedir. Rusya'nın enerji ihracatı ile ABD ve Çin arasındaki yüksek ticaret hacmi, siyasi ve ekonomik çıkarların kesiştiği alanların diplomatik temasların sürdürülmesinde etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Bununla birlikte nükleer silahsızlanma konusunda somut bir uzlaşıya varılamaması ve Ukrayna Savaşı'nın geleceğine ilişkin belirsizliklerin devam etmesi, görüşmede önemli başlıklarda somut adımların atılamadığını göstermektedir. Özellikle Ukrayna ve Avrupa ülkelerinin sürecin dışında kalmasının, savaşın sona erdirilmesine yönelik kalıcı bir çözüme ulaşılmasını zorlaştırabileceği değerlendirilmektedir. Buna rağmen üç ülkenin doğrudan bir araya gelmesi ve diplomatik temasların sürdürülmesi, uluslararası ilişkiler açısından önemini korumaktadır

Grönland Düğümünde Yeni Aşama: Danimarka Parlamentosu ABD ile Anlaşmayı Onayladı

19 Kasım 2026 tarihinde, 1951 tarihli anlaşmanın hükümlerini genişletmek üzere 22 Eylül 2026'da New York'ta imzalanan ABD, Danimarka ve Grönland arasındaki savunma

anlaşması, Danimarka'nın parlamentosu Folketing'de toplam 179 milletvekilinin 109'unun katılımı ve çekimser oy vermeksizin oybirliğiyle kabul edilmiştir. 2026 Kasım ayı başında Grönland meclisi tarafından 7 çekimser oya karşı 16 oyla onaylanan ve ABD senatosunun onayına ihtiyaç duyulmayan söz konusu yürütme anlaşması kapsamında Narsarsuaq ve Mestersvig'de iki yeni Amerikan askerî üssünün yanı sıra "Altın Kubbe" füze savunma sistemlerinin kurulmasına izin verirken Rusya ve Çin'in bölgede nüfuz edinmesini engellemek için NATO ve AB ülkeleri hariç ülkelerin önemli sektörlere yatırım yapması yasaklanmıştır. Anlaşma metninde Danimarka'nın bölge üzerindeki egemenliği ve özerk Grönland'ın kendi kendini yönetmeye devam edeceği teyit edilirken; anlaşmanın Grönland tam bağımsızlığını kazansa dahi yürürlükte kalacağı hükme bağlanmış olup anlaşmanın Danimarka Dışişleri Bakanlığının prosedürleri tamamladığını bildiren bir notayı ABD yönetimine iletmesiyle birlikte yürürlüğe gireceğinin altı çizilmiştir. Söz konusu anlaşmaya, ABD Başkanı Donald Trump'ın Ocak 2025'te yeniden başkan seçilmesinin ardından doğal kaynaklar açısından zengin Grönland'ı ABD'nin kontrolü altına alma isteği ve bu ısrarının hayata geçmesi için askerî veya ekonomik güç kullanmaktan çekinmemeyi belirtmesinin ardından NATO içinde aylarca süren diplomatik krizin sonucunda ulaşılmıştır. Grönland milletvekillerinden Naaja Nathanielsen'in de belirttiği üzere son iki yılda Amerikan baskısı sonucunda Grönland halkı arasında bir güvensizlik oluşmasına rağmen anlaşmanın onaylanması başta ABD Dışişleri Bakanı Marco Rubio ve büyükelçi Kenneth Howery tarafından NATO'nun güvenliğini pekiştiren bir adım olarak görülmüştür. Oylamanın ardından Danimarka Savunma Bakanı Jeppe Bruus ise yeni kurulacak olan iki askerî üsse ek olarak yabancı yatırımları ulusal güvenlik sebebiyle güvenlik soruşturmasına tabi tutacak yeni bir yasa üzerinde çalışmaların başlayacağına dikkat çekmiştir. Anlaşmanın geleceğe yönelik etkileri konusunda ise çeşitli öngörüler ortaya konulmuştur. Bazılarınca Avrupa ile Amerika arasındaki ulaşım yolunun üstünde kalan Grönland'da hâlihazırda bir Amerikan üssünün olması nedeniyle radikal bir değişim beklenmemekle beraber Kopenhag Üniversitesi Siyaset Bilimi Profesörü Mikkel Vedby Rasmussen, bu anlaşmayı bir başlangıç olarak görmüş ve ABD'nin ileride madencilik ve savunma alanında daha fazla nüfuz talep edebileceğini söylemiştir ki bu söylemin izlerini şimdiden görmek mümkündür. Trump'ın ekim ayında devasa boyutta petrol, doğalgaz ve maden arayışının başlayacağını belirtmesine rağmen Grönland'ın yeni maden arayışlarına getirdiği yasak bu konuda sürtüşmelerin devam ettiğini göstermektedir. Kısaca belirtmek gerekirse, anlaşmanın onaylanmasıyla birlikte ilhak tehdidinin azaldığı görülmekte beraber

bölgenin durumunu hukukun ne kadar uygulanacağı ve ABD'nin ne kadar nüfuz talep edeceğinin belirleyecek olması muhtemeldir.

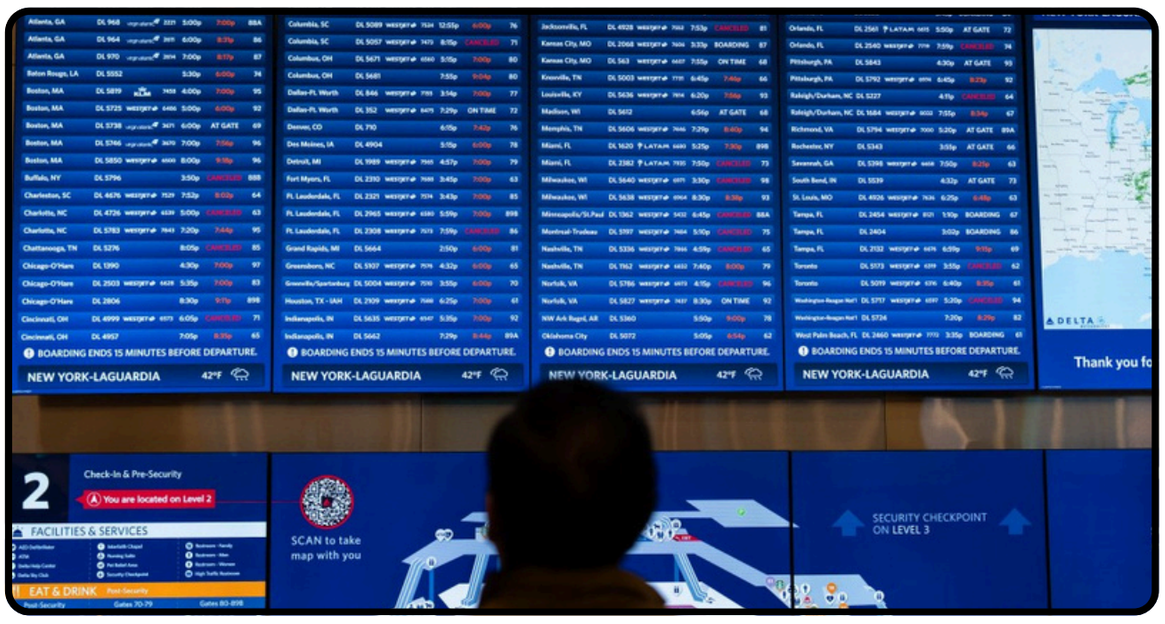

ABD'de Uçuşların Durması: Hava Trafik Altyapısında Sistemik Kırılganlık

13 Kasım 2026 tarihinde Amerika Birleşik Devletleri Federal Havacılık İdaresi (FAA), hava trafik kontrol sisteminde yaşanan bir sorun nedeniyle ülke genelindeki uçak kalkışlarını yaklaşık beş saat boyunca durdurdu. Bu sorun hava trafik kontrol sisteminin iletişim ve radar sistemlerinde istikrarsızlığa neden oldu ve FAA'yı ülke çapında uçuşları durdurma kararı almaya yöneltti. Bu sırada yaklaşık 3.500 uçak havadaydı. Durdurma kararı aynı gün saat 20.15'te kaldırıldı. Ancak hava trafiğinin yeniden başlaması sorunu hemen çözmedi. 13 Kasım'da 12.000'den fazla uçuş iptal edildi ve sonraki günlerde de binlerce uçuş iptal edildi veya gecikti. İlk incelemeler olayın bir siber saldırı olmadığını gösteriyor. FAA'ya göre eski telekomünikasyon ağına kısa sürede gelen çok sayıda bağlantı talebi sistemde istikrarsızlığa neden oldu. İlk incelemeler Teksas'taki bir radar tesisi ve Arkansas'taki bir iletişim tesisine odaklandı. Arkansas'taki tesiste L3Harris tarafından yeni bir yönlendirici kuruluyordu ve yeni yönlendiricinin sisteme çok fazla veri göndermiş olabileceği değerlendirildi. Ancak olayın gerçek nedeni henüz kesin olarak açıklanmadığı için sadece yeni yönlendiricinin bu durumun sebebi olduğunu söylemek doğru olmaz. FAA'ya göre 19 Kasım itibarıyla olayın nedenini belirlemek için inceleme devam ediyor. Bu olayın temel unsuru yalnızca teknik bir sorunun yaşanmış olması değil. ABD hava trafik kontrol sisteminin bazı kısımlarında daha eski bir altyapı kullanılıyor ve bu altyapının modernleştirilmesi gerektiği daha önce de belirtilmişti. 2023 yılında NOTAM sisteminde yaşanan sorun nedeniyle de ülke genelinde uçuşların durdurulması gerekmişti. 2026 yılının Eylül ayında ise Philadelphia'daki bir iletişim sorunu New York, New Jersey ve Philadelphia çevresindeki hava trafiğini bozmuştu. Bu nedenle 13 Kasım'daki olay tek başına teknik bir sorun olarak görülebilir fakat önceki olaylarla birlikte değerlendirildiğinde daha büyük bir hava trafik altyapısı sorununa işaret edebilir. Amerika Birleşik Devletleri dünyanın en yoğun hava ulaşım sistemlerinden birine sahip olduğu için birkaç saatlik bir sistem arızasının etkisi yalnızca yolcularla sınırlı kalmıyor. Uçakların ve ekiplerin farklı havalimanlarında kalması sonraki günlerde yeni uçuşların iptal edilmesine neden olabilirken, hava kargo taşımacılığı ve lojistik

faaliyetlerinde de aksamalara yol açabilir. Ulaştırma Bakanlığı sistemi modernize etmek için daha fazla yatırıma ihtiyaç olduğunu belirtti. Kongre üyeleri ise böyle bir sistem arızasının nasıl bu kadar büyük bir ölçekte gerçekleşebildiği ve yedek sistemlerin neden daha hızlı devreye girmediği konusunda sorular yöneltmeye başladılar. Bu nedenle 13 Kasım'daki olay hem havacılık sektöründe yaşanan teknik bir arıza hem de kritik sistemlerin modernize edilmesinin ve daha dayanıklı hâle getirilmesinin önemini gösteren bir olay olarak değerlendirilebilir.